

NATURVETENSKAPLIGA FAKULTETEN

Naturvetenskapliga fakulteten

Katarina Rask
Fakultetssekreterare
0766-22 98 84
katarina.rask@science.gu.se

Miljö- och energidepartementet

m.remissvar@regeringskansliet.se
ina.muller.engelbrektsen@regeringskansliet.se

Remiss av meddelande från kommissionen: *En ren jord åt alla – En europeisk strategisk långsiktig vision för en stark, modern, konkurrenskraftig och klimatneutral ekonomi*

Naturvetenskapliga fakulteten har fått i uppdrag att för Göteborgs universitets räkning svara på rubricerad remiss. Regeringen önskar få synpunkter på de alternativa scenarier och de bakomliggande analyser som Europeiska kommissionens meddelande grundas på.

Naturvetenskapliga fakultetens prodekan har 2019-02-15 beslutat avge följande yttrande.¹

Sammanfattning

Kommissionens meddelande är i stora stycken både angeläget och välskrivet, Göteborgs universitet har dock synpunkter på några olika delar av meddelandet, enligt synpunkterna nedan. Göteborgs universitet hade önskat längre svarstid vilket hade möjliggjort för fler av universitetets forskare att bidra.

---

¹ Yttrandet bygger på synpunkter lämnade av Johan Boman, institutionen för kemi och molekylärbiologi, Deliang Chen, institutionen för geovetenskaper samt Jens Ewald och Thomas Sterner, institutionen för nationalekonomi med statistik

Generella synpunkter

Göteborgs universitet anser att det är bra att det tas ett samlat grepp kring en ren jord åt alla, men anser också att denna vision behöver öppna upp för fler delar av den hållbara utvecklingen och inte enbart fokusera på ekonomin. Man har på ett olyckligt sätt lyft ur det globala hållbarhetsmålet som omfattar Energi och belyser det ur ett i huvudsak ekonomiskt perspektiv, utan att knyta an till några av de andra 16 målen i Agenda 2030.

På några ställen i visionen görs kopplingar mellan klimatåtgärder och en förbättrad luftkvalitet, vilket är bra. Enligt WHO:s beräkningar dör mellan 7 och 9 miljoner människor globalt av dålig luftkvalitet och väl genomtänkta åtgärder för ett bättre klimat kan med fördel utformas så att även luftkvaliteten blir bättre.

Specifika synpunkter

Den Europeiska framtidsvisionen: en modern konkurrenskraftig, välmående och klimatneutral ekonomi (s. 3-5). På sidan 4 skriver man: ”I Europa har man under de senaste decennierna lyckats bryta länken mellan utsläpp och ekonomisk tillväxt. EU:s utsläpp av växthusgaser var som störst år 1979 men har därefter minskat avsevärt tack vare energieffektivitet, politik för bränslebyte och större användning av förnybara energikällor. Mellan 1990 och 2016 minskade därför energianvändningen med nästan 2 % och växthusgasutsläppen med 22 %, samtidigt som BNP ökade med 54 %.” Detta är säkerligen korrekt men användningen av produktionsbaserade data döljer att vi numera importerar en rad produkter vars produktion tidigare krävde mycket energi när de producerades i Europa. Idag leder produktionen av dessa varor till stora utsläpp i andra länder såsom Kina. En del av de sänkta utsläpp som beskrivs här kan förklaras av denna utlokalisering och det borde nämnas i detta sammanhang.

Riktningar för omställning till en ekonomi med nettoutsläpp av växthusgaser och strategiska prioriteringar (s. 6-8). Utredningen nämner en del diffust om ”medborgarnas roll”. Exempelvis står det på sidan 6: ”Här spelar allmänheten en central roll. För att göra något åt klimatförändringen måste allmänheten delta aktivt, både i egenskap av konsumenter och medborgare. Hur väl omställningen lyckas beror också på hur vårt samhälle tar hand om dem som är mer utsatta under övergången”. Detta är i sig sant, men ”medborgarna” måste vägledas av en lämplig incitamentsstruktur och detta är politikernas ansvar. Det är viktigt att hänsyn tas till social rättvisa vid utformning av denna incitamentsstruktur.

Investeringar och finansiering (s. 17-18)/Slutsatser och fortsatt arbetet (s. 24-27). Det bästa sättet att vägleda medborgarna med en lämplig incitamentsstruktur är genom miljöskatter och koldioxidpris men betoningen av detta i texten är mycket svag. Koldioxidpris nämns mest bara i sista paragrafen under rubriken ”Investeringar och finansiering” och implicit i ett av kugghjulen i *Figur 3*. Istället för att klart och tydligt förklara att det behövs höjda priser för att avskräcka utsläpp verkar fokus i första hand ligga på att garantera ”konkurrenskraftiga energipriser” i exempelvis första punkten under rubriken ”Slutsatser och fortsatt arbete” (s. 25). Detta är angeläget om det är möjligt men för att nå det primära målet om en ren jord åt alla krävs i första hand högre kostnad för utsläpp. Texten saknar budskapet att det krävs kraftiga och fokuserade styrmedel där ökade kostnader för miljöfarliga utsläpp spelar en central roll för att styra konsumtionsval och teknikval på ett effektivt sätt.

Forskning, innovation och teknikupptag/Ekonomisk och social inverkan (s. 19-22). Texten lyfter fram vikten av teknisk utveckling och fortbildningsystem som anpassas till framtida yrkesbehov, men vi måste också satsa på grundläggande utbildning och forskning inom olika akademiska områden. Sådan forskning bidrar med väsentlig kunskap som kan ge värdefulla bidrag till både den tekniska och den sociala utvecklingen. Det finns t ex fortfarande delar av IPCCs analys av klimatpåverkan som är behäftade med stora osäkerheter och där högkvalitativ grundforskning behövs. Forskningsresultat som kan tas fram av universitet och högskolor.

Medborgarnas och de lokala myndigheternas roll (s. 23). För att nå ett klimatneutralt EU år 2050 behövs, som texten beskriver, insatser av de människor som bor i EU och inte enbart statliga organisation och privata företag mm. För detta behövs en tydlig koppling mellan utbildning på alla nivåer och de globala hållbarhetsmålen. Att involvera flera aktörer än rena utbildningsintressenter, som görs i till exempel Erasmus + Kunskapsallianser, kan ge en bättre förståelse för klimatproblematiken både inom utbildningsväsendet och hos medverkande företag vilket leder till snabbare framsteg.